

29.11.1990

Till arbetspensionsanstalterna

OAVLÖNAD BARNAVÄRDSTID OCH DEN PENSIONSGRUNDANDE LÖNEN

Pensionsskyddscentralen har med cirkulär A 19/90 till pensionsanstalterna sänt regeringens proposition om ändringar av lagen om pension för arbetstagare. Propositionen innehöll bl.a. ett förslag till ett nytt 7 § 3 mom. APL. Lagändringen är godkänd och den träder ikraft 1.1.1991.

I detta cirkulär redogörs för innehållet av det nya stadgandet och ges exempel på tillämpningen av det. Pensionsskyddscentralen ger senare särskilt de noggrannare anvisningarna som avses i 7 § 3 mom. APL, om det i praktiken visar sig nödvändigt.

Uträknandet av pensionslönen har tidigare behandlats bl.a. i cirkulären 3/79, 14/89 (den pensionsgrundande lönen) samt i 5/83, 20/84, 14/88 och 7/89 (justering av pensionslönen enligt prövning).

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Séppo Pietiläinen

Tapio Karsikas

Juridiska avdelningen

29.11.1990

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Innehållet i och ikraftträdande av lagen.....	3
2	Särskild moderskapsledighet, moderskaps- och föräldraledighet och vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal.....	4
3	Avbrytande av ett APL-arbetsförhållande då löneutbetalningen upphör.....	5
4	Bestämmandet av den pensionsgrundande lönen.....	8
4.1	Normalstadgandet enligt 7 § 1 mom. APL.....	8
4.2	Huvudregeln enligt 7 § 3 mom. APL.....	9
4.3	Undantagsregeln enligt 7 § 3 mom. APL	14
5	Fastställandet av pensionslönen vid pensionsfall....	19
5.1	Tillämpning av 7 § 2 mom. APL.....	19
5.2	Uträkning av utjämningslön.....	22
6	Utredning av oavlönade barnavårdstider.....	24
6.1	Uppgifter av arbetsgivaren.....	24
7.2	Barnavårdstid före 1.1.1990.....	24
7	Oavlönad barnavårdstid och bestämmandet av pensionslönen enligt KoPL.....	25
8	Pensionsbeslutet.....	26

BILAGA 1 Ändring av lagen om pension för arbetstagare (7 § 3 mom. APL)

BILAGA 2 34 § lagen om arbetsavtal

BILAGA 3 Tabell över barnavårdstiderna och hur de beaktas vid uträkningen av pensionslönen

Juridiska avdelningen

29.11.1990

OAVLÖNAD BARNAVÅRDSTID OCH DEN PENSIONSGRUNDANDE LÖNEN

1

INNEHålLET I OCH IKRAFTTRÅDANDE AV LAGEN

Till 7 § APL har fogats ett nytt 3 moment (bilaga 1). Räkneregeln för den pensionsgrundande lönen har ändrats så, att den försämrande inverkan oavlönad lagstadgad särskild moderskaps- moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet har på pensionslönen för ett APL-arbetsförhållande alltid korrigeras. Tillämpningen av stadgandet är inte beroende av prövning, såsom vid justering av lönen enligt 7 § 2 mom. APL.

Lagändringen gäller inte KAPL-arbetsförhållanden. I KoPL hänvisas till 7 § APL, men till följd av att KoPL-arbetsförhållanden är korta, lämpar sig i allmänhet 3 momentet i praktiken inte för dem. I företagarpensionslagarna har inte gjorts ändringar angående barnavårdstider.

Ett stadgande som motsvarar 7 § 3 mom. APL träder i kraft både i SjöPL och i de kommunala pensionsystemet från och med 1.1.1991. I SPL behöver ingen ändring göras, eftersom inverkan av oavlönad tid redan nu beaktas då den pensionsgrundande lönen enligt SPL räknas ut.

Enligt det nya stadgandet räknas pensionslönen avvikande från normalstadgandet 7 § 1 mom. APL, om de kalenderår som pensionslönen grundar sig på inbegriper i 34 § lagen om arbetsavtal (bilaga 2) avsedd särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller vårdledighet. Pensionslönen uträknas härvid på basis av högst de fyra senaste sådana kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag (huvudregeln enligt 3 momentet).

Avvikande från denna huvudregel anses pensionslönen utgöra medeltalet av den förtjänst som erhållits i arbetsförhållandet och som motsvarar arbetstagarens stabiliserade förtjänstnivå före arbetsförhållandets upphörande (undantagsregeln enligt 3 momentet), om

- det i arbetsförhållandets fyra sista kalenderår inte ingår något av de kalenderår, som vid tillämpningen av huvudregeln har valts som grund för uträkningen av pensionslönen eller
- det i arbetsförhållandets alla kalenderår ingår oavlönad barnavårdstid.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Pensionslönen fastställs enligt det nya stadgandet endast om den sålunda blir större än vad den skulle vara uträknad enligt huvudregeln. Om förutsättningarna för justering av lön enligt provning enligt 7 § 2 mom. APL föreligger och om pensionslönen sålunda uträknad skulle vara större, tillämpas 2 momentet i stället för 3 momentet (punkt 5.1.).

De nya stadgandet tillämpas på arbetsförhållanden som har upphört år 1991 eller senare. Oavlönad barnavårdstid före 1.1.1981 beaktas dock inte. Beträffande den särskilda moderskapsledigheten träder stadgandet i kraft 1.7.1991.

2

SÄRSKILD MODERSKAPSLEDIGHET, MODERSKAPS- OCH FÖRÄLDRALEDIGHET OCH VÄRDLEDIGHET SOM AVSES I 34 § LAGEN OM ARBETSAVTAL

7 § 3 mom. APL gäller sådan särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal. Den gäller inte faderskapsledighet, med nog sådan föräldraledighet eller vårdledighet som fadern tagit ut. 7 § 3 mom. APL tillämpas inte heller om arbetstagaren har tagit ut partiell vårdledighet enligt 34 d § lagen om arbetsavtal.

Enligt 34 § lagen om arbetsavtal har arbetstagaren rätt till särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet, för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen. Dessutom har arbetstagaren rätt att till följd av vård av barn i hemmet få vårdledighet till dess barnet fyllt 3 år. Arbetstagaren har rätt till en vårdledighetsperiod för vård av barn som inte fyllt två år och en vårdledighetsperiod för vård av barn som fyllt två, men inte tre år.

Barnets moder har rätt till moderskapsdagpenning för 105 vardagar. Omedelbart efter det att moderskapspenningsperioden har löpt ut kan barnets föräldrar erhålla föräldrapenning på grund av vård av barnet för 158 vardagar. Föräldrapenningsperioden förlängs med 60 vardagar då flera barn än ett har fötts samtidigt. Föräldrapenningsperioden förkortas av faderskapsledighet som hållits i samband med barnets födelse (6 - 12 dagar). Föräldrapenning betalas även åt adoptivföräldrar till barn under 2 år. Utbetalningsperioden avviker från de tidigare nämnda.

Om modern förvärvsarbetar under föräldrapennings-

Juridiska avdelningen

29.11.1990

perioden, utbetalas föräldrapenningen enligt mini-midagpenningen. Till fadern betalas ingen föräldrapenning om han förvärvsarbetar.

Föräldrapenningsperioden förlängs från och med 1.1.1991 med 12 vardagar och fadern får en självständig faderskapsledighet på sex vardagar, som inte förkortar föräldrapenningsperioden. Också i adoptivföräldras föräldrapenningsperiod sker förändringar (regeringens proposition 208/1990).

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen om särskild moderskapsledighet och om stadganden om särskild moderskapspenning (RP 207/1990). En arbetstagare som utför riskfyllt arbete har enligt 34 § lagen om arbetsavtal rätt att få den tid för vilken hon har rätt till särskild moderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen som särskild moderskapsledighet. En arbetstagare kan sålunda inleda en särskild moderskapsledighet redan innan moderskapspenningperioden börjar om något riskfritt arbete inte kan ordnas för henne.

Beträffande den särskilda moderskapspenningen tillämpas stadgandena för moderskapspenning och för särskild moderskapsperiod uppkommer årssemester såsom vid moderskap- och föräldraledighet. Stadgandena om särskild moderskapspenning och särskild moderskapsledighet träder i kraft 1.7.1991.

Till cirkuläret har fogats ett sammandrag av barnavårdsledigheterna samt hur de beaktas då pensionslönen fastställs (bilaga 3).

3

AVBRYTANDE AV APL-ARBETSFÖRHÅLLANDE DÅ LÖNEUTBETALNINGEN UPPHÖR

Om arbetstagaren har haft en långvarig oavlönad barnavårdsperiod, kommer man att vara tvungen att utreda huruvida arbetsförhållandet skall avbrytas eller om det fortfarande omfattas av APL. Detta inverkar också på hur 7 § 3 mom. APL skall tillämpas.

Ett APL-arbetsförhållande kan avbrytas, fastän det i arbetsrättslig mening fortsätter, om den oavlönade barnavårdsperioden har varit lång. Då den oavlönade tiden, t.ex. särskild moderskapsledighet, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet fortgår högst ett år och arbetstagaren återgår till samma arbetsförhållande, fortgår enligt vedertagen praxis också APL-arbetsförhållandet utan avbrott även under perioden utan lön. Den oavlönade perioden på ett år kan förutom barnavårdsperiod också bestå av studieledighet, permittering osv..

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Om arbetstagaren under en period utan lön flyttar över till ett annat arbetsförhållande, kan det arbetsförhållandet från vilket arbetstagaren varit ledig utan lön, avbrytas vid den sista lönebetalningsdagen. Om arbetstagaren inte återgår till sitt arbetsförhållande efter vårdledigheten, avslutas APL-arbetsförhållandet alltid den dag, för vilken sist betalades lön på grund av arbetsförhållandet (2 § 2 mom.APL).

Om den oavlönade barnavårdstiden fortsätter längre än ett år, avbryts APL-arbetsförhållandet den dag, för vilken sist betalades lön på grund av arbetsförhållandet. Om arbetstagaren tar ut sin årssemester före tiden utan lön har fortgått ett år, avbryts APL-arbetsförhållandet den sista dag för vilken semesterlön har utbetalats. Fastän semesterlönen skulle betalas utan att man specificerar semester tiden, är det fråga om semesterlön och inte semesterersättning. APL-arbetsförhållandet avbryts härvid den dag då sådan semesterlön betalas, om den betalas innan ett år har gått från det den oavlönade tiden började.

Endast verkligt förvarvsarbete avbryter räknandet av den till pension berättigande oavlönade uppehållstiden. Om man till exempel tar ut avlönad moderskapsledighet efter en studieledighetsperiod eller om man tar ut avlönad semester efter oavlönad moderskapsledighet, avbryts denna tid inte, fastän den avlönade semestertiden skulle vara till pensionberättigande tid.

Då ett APL-arbetsförhållande har avbrutits, behandlas det som en självständig separat helhet, trots att följande APL-arbetsförhållandeperiod i arbetsrättslig mening skulle utgöra ett och samma arbetsförhållande.

Om oavlönad barnavårdstid har utgetts juridiska avdelningens meddelanden 1/86 och 3/90 (enbart på finska). Essee nr 26 (enbart på finska) i databanken behandlar även detta. Dessa anvisningar om avbrytande av ett APL-arbetsförhållande, som de tidigare nämnda grundar sig på, gäller fortfarande.

Det att ett APL-arbetsförhållande avbryts vid den sista lönedagen då arbetstagaren tar ut oavlönad ledighet för längre än ett år, grundar sig inte på något direkt stadgande i lag, utan på hävdvunnen praxis. I vissa fall kan det, om det är möjligt, vara på sin plats att också beakta den inverkan tillämpningen har på i frågavarande arbetstagares pensionskydd. Avbrytandet av ett APL-arbetsförhål-

Juridiska avdelningen

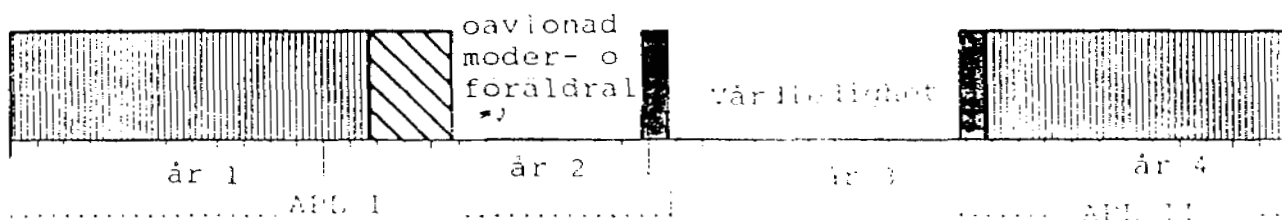
29.11.1990

lande kan leda till, att 7 § 3 mom. APL inte kan tillämpas, fastän det skulle vara motiverat med tanke på stadgandets ändamål. Bl.a. inverkar tidpunkten då ett arbetsförhållande upphör vid det skedet då lagen träder ikraft på huruvida arbetsförhållande omfattas av 7 § 3 mom. APL eller inte.

Exempel 1

■ Semesterlön ▨ moderskapslön ▩ lönen för arbetstiden

*) moderskapsledigheten slutar, föräldraledigheten vidtar

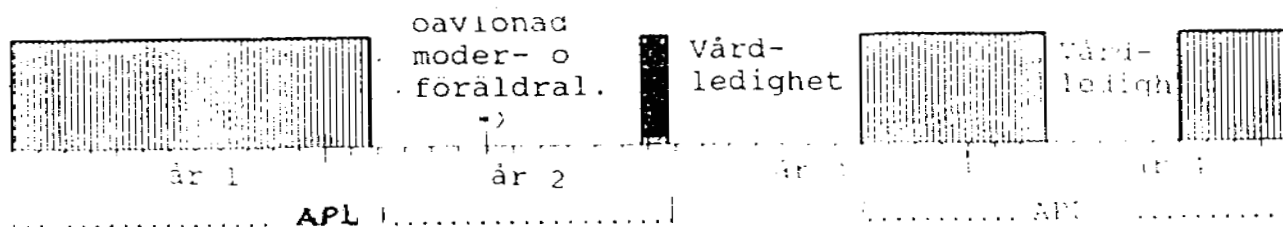

Det första arbetsförhållandet avbryts då den första semesteren slutar, eftersom det från perioden utan lön efter det att den oavlönade moderskapsledigheten har upphört till den andra semesteren, som hållits omedelbart före återgången till arbete, är längre än ett år. Semesteren och den oavlönade moderskapsledigheten likställs med arbetstid beträffande pensionstillväxten.

Exempel 2

■ Semesterlön ▨ moderskapslön ▩ lönen för arbetstiden

*) moderskapsledigheten slutar, föräldraledigheten vidtar

De oavlönade perioderna mellan perioderna av arbete sammanslås inte. Uträkandet av den oavbrutna perioden utan lön börjar på nytt om arbetstagaren i mellan förvärvsarbetar.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

4

BESTÄMMANDET AV DEN PENSIONSGRUNDANDE LÖNEN

4.1

Normalstadgandet enligt 7 § 1 mom. APL

Också då 7 § 3 mom. APL kommer att tillämpas vid uträkningen av pensionslönen, uträknas pensionslönen i regel enligt stadgandet i 1 momentet (punkt 4.2).

Enligt 7 § 1 mom. APL bestäms pensionlönen så, att man från förvärvsinkomsterna under de fyra sista kalenderår under vilka arbetsförhållandet har pågått väljer de två år, då de med index justerade genomsnittliga månadsförtjänsterna i lönemässigt avseende är de två mellersta. Medeltalet av dessa månadsförtjänster utgör pensionslönen.

Om fyra år beaktas vid uträkningen av pensionslönen och om det år då arbetsförhållandet började inte ingår i dessa år eller om arbetsförhållandet det år det började har pågått längre än sex månader, uträknas pensionslönen enligt regeln "de två mellersta åren".

Om det år då arbetsförhållandet började ingår i dessa fyra år och om arbetsförhållandet under detta år har pågått kortare tid än sex månader, uträknas pensionslönen på basis av de tre övriga åren enligt regeln "de två bästa åren".

Om tre år beaktas vid bestämmande av pensionslönen, fastställs pensionslönen enligt regeln "de två bästa åren". Då arbetsförhållandet under det år det började har pågått kortare tid än sex månader, beaktas ifrågavarande år inte. Pensionslönen är då lika med medeltalet per månad av förtjänsterna under de återstående åren.

Om det gäller två år, utgörs pensionslönen av medeltalet av månadsförtjänsterna under dessa år.

Om det är frågan om ett år, är pensionslönen det månatliga medelbeloppet av arbetsförtjänsterna.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

4.2

Huvudregeln enligt 7 § 3 mom APL

Om arbetstagaren har haft oavlönade barnavårdstider under de kalenderår som beaktas vid uträkningen av pensionslönen, kan pensionslönen uträknad enligt 1 momentet bli lägre än den normala förtjänstnivån i arbetsförhållandet har varit. Den pensionsgrundande lönen uträknas i dessa fall enligt 7 § 3 mom. APL.

Om arbetstagaren är yngre än 23 år kommer stadgandet att tillämpas endast i samband med pensionsfall, eftersom en sådan arbetstagarens tid i förvärvsarbete inverkar på pensionens belopp endast då återstående tid fogas till arbetsförhållandet.

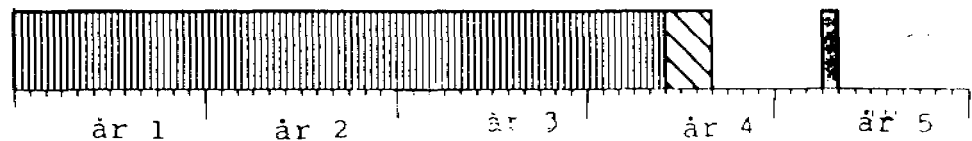
Då man väljer de år som pensionslönen skall basera sig på, går man så långt tillbaka i tiden från det arbetsförhållande upphörde, att man finner sådana kalenderår som inte innehåller oavlönade barnavårdstider. Av dessa år beaktas då pensionslönen uträknas högst de fyra senaste; på basis av dem uträknas pensionslönen enligt 7 § 1 mom. Åren behöver inte vara på varandra följande.

Ett villkor för tillämpningen av huvudregeln i detta 3 moment är, att minst ett av de år som valts som grund för uträkningen av pensionslönen (= de år, vars medelförtjänster används som pensionslön) ingår i arbetsförhållandets fyra sista kalenderår. Om till exempel fyra år beaktas vid uträkningen av pensionslönen och om inget av de två mellersta åren ingår i arbetsförhållandets fyra sista kalenderår, uppfylls inte förutsättningarna för tillämpningen av huvudregeln i 3 momentet. Härvid skall undantagsregeln i 3 momentet tillämpas (punkt 4.3).

Pensionslönen för ett arbetsförhållande bestäms enligt stadgandet i 3 momentet om lönen sålunda uträknad är större än vad den skulle vara uträknad enligt normalstadgandet (7 § 1 mom. APL). Pensionslönen enligt det nya stadgandet jämförs sålunda alltid med pensionslönen uträknad enligt 1 momentet.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Ex 3 semesterlön moderskapslön lön i arbete

års- månads- inkomst- års- medelinkomst/mån
 lön inkomst månader inkomst enligt 7§1 mom
 APL

1	9400	12	112 800	9 400
2	9700	12	116 400	9 700
3	10100	12	121 200	10 100
4	10400	8	83 200	6 933
5	10700	1	10 700	2 675

Pensionslönen uträknas enligt 3 momentet. Åren 1, 2 och 3 beaktas vid uträkningen. Eftersom det gäller tre år, bestäms pensionslönen på enligt regeln "de två bästa". År 2 respektive år 3 väljs och båda ingår i arbetsförhållandets fyra sista kalenderår.

$$116\ 400 + 121\ 200$$

$$30 \times \frac{\quad}{720} = 9\ 900 \text{ mk/mån}$$

Denna pensionslön jämförs med pensionslönen uträknad enligt 1 momentet enligt vilket åren 2 och 4 beaktas.

$$116\ 400 + 83\ 200$$

$$30 \times \frac{\quad}{720} = 8\ 317 \text{ mk/mån}$$

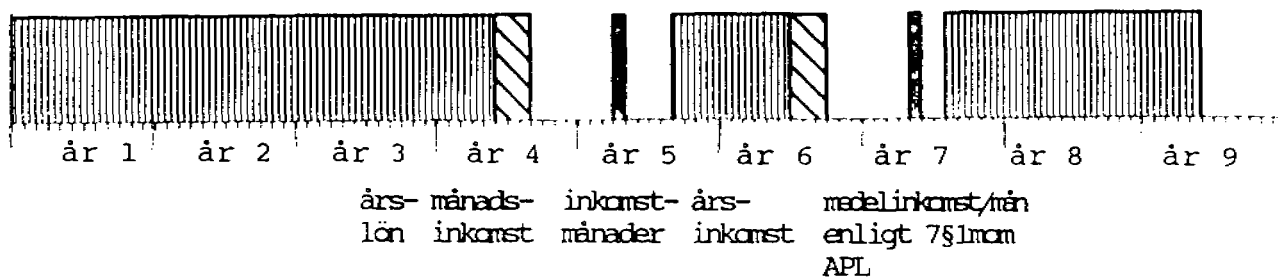
Eftersom pensionslönen enligt 3 momentet är större, betraktas den som pensionslönen för arbetsförhållandet.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 4

semesterlön   moderskapslön   arbetslön

	års- lön	månads- inkomst	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7§1mom APL
1	8 275	12	99 300	8 275	
2	8 500	12	102 000	8 500	
3	8 800	12	105 600	8 800	
4	9 100	8	72 800	6 067	
5	9 400	5	47 000	3 917	
6	9 700	9	87 300	7 275	
7	10 100	6	60 600	5 050	
8	10 400	12	124 800	10 400	
9	10 700	5	53 500	10 700	

Då pensionslönen uträknas enligt 3 momentet, beaktas åren 2, 3, 8 och 9. Av dessa väljs åren 3 och 8 enligt regeln "de två mellersta". År 8 ingår i arbetsförhållandets fyra sista år:

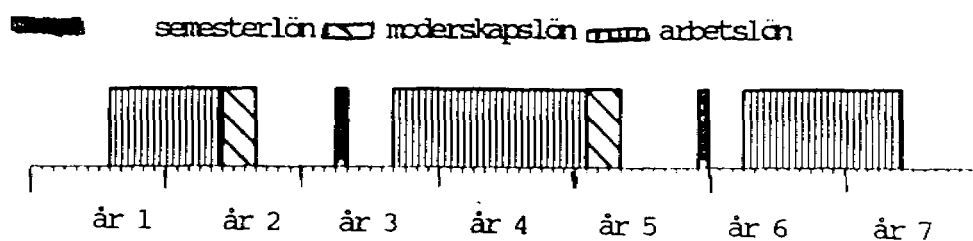
$$30 \times \frac{105\,600 + 124\,800}{720} = 9\,600 \text{ mk/mån}$$

Pensionslönen enligt 7 § § mom. APL är 8 837 mk/mån (de beaktade åren är 6 och 8). Eftersom pensionslönen är större uträknad enligt 3 momentet, betraktas den som pensionslönen för arbetsförhållandet.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 5

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
----	----------------	---------------------	-----------------	---

1	8 800	5	44 000	8 800
2	9 100	8	72 800	3 067
3	9 400	5	47 000	3 917
4	9 700	12	116 400	9 700
5	10 100	5	50 500	4 208
6	10 400	9	93 600	7 800
7	10 700	5	53 500	10 700

Då pensionslönen räknas ut enligt 3 momentet beaktas tre år; 1, 4 och 7. Året då arbetsförhållandet började pågick kortare tid än sex månader och det faller bort. Pensionslönen är medelinkomsten under åren 4 och 7.

$$116\ 400 + 53\ 500$$

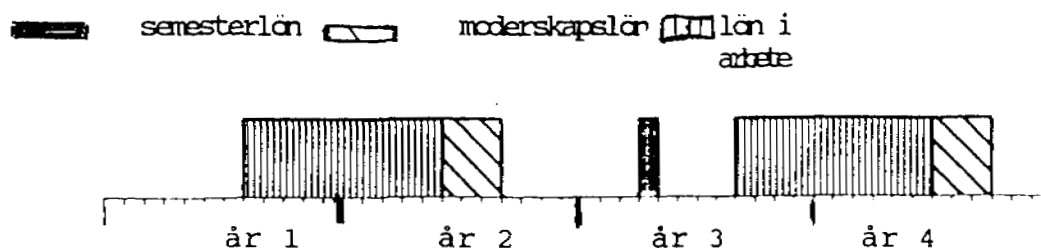
$$30 \times \frac{\text{-----}}{510} = 9\ 994 \text{ mk/mån}$$

Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. APL är 8 750 mk/mån (åren 4 och 6 har beaktats). Pensionslönen är högre uträknad enligt 3 momentet.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 6

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
----	----------------	---------------------	-----------------	---

1	9 700	5	48 500	9 700
2	10 100	8	80 800	6 733
3	10 400	5	52 000	4 333
4	10 700	7	96 300	10 700

Pensionslönen räknas ut på basis av åren 1 och 4 enligt huvudregeln i 3 momentet. Fastän arbetsförhållandet det år det började pågick kortare tid än sex månader beaktas förtjänsterna också under detta år, eftersom endast två år skall beaktas vid uträkningen av pensionslönen. Under arbetsförhållandets sista år har arbetstagaren haft moderskapsledighet, men inte oavlönade barnavårdsdagar och det sista året beaktas sålunda också.

$$48\,500 + 96\,300$$

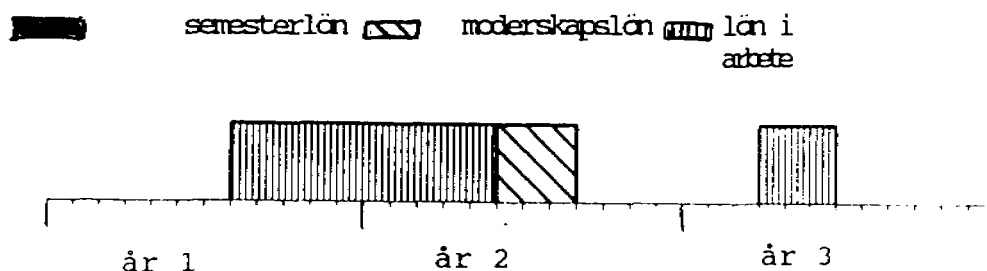
$$30 \times \frac{\text{-----}}{420} = 10\,432 \text{ mk/mån}$$

Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. APL är 8 433 mk/mån (åren 2 och 4 har beaktats). Pensionslönen uträknad enligt 3 momentet är större.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 7

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
1	10 100	5	50 500	10 100
2	10 400	8	83 200	6 933
3	10 700	3	32 100	5 350

1	10 100	5	50 500	10 100
2	10 400	8	83 200	6 933
3	10 700	3	32 100	5 350

Pensionslönen uträknas enligt 3 momentet. Åren 2 och 3 innehåller oavlönad barnavårdstid. Året då arbetsförhållander började återstår. Eftersom det gäller ett kalenderår, utgör pensionslönen det månatliga medelbeloppet av arbetsfortjänsterna. Fastan arbetsförhållandet har pågått under tre kalenderår och det under det år det började har pågått kortare tid än 6 månader, uträknas pensionslönen i detta fall enligt huvudregeln i 3 momentet som om arbetsförhållandet skulle ha pågått endast under ett år tid. Pensionslönen är 10 100 mk/mån.

Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. APL är 6 405 mk/mån (åren 2 och 3 har beaktats). Pensionslönen är högre uträknad enligt 3 momentet.

4.3

Undantagsregeln enligt 7 § 3 mom. APL

Det är inte möjligt att tillämpa huvudregeln i 7 § 3 mom. APL om inget av de år som skall beaktas vid uträkningen av pensionslönen ingår i arbetsförhållandets fyra sista kalenderår. Härvid skall undantagsregeln enligt 3 momentet tillämpas på samma sätt som då arbetsförhållandets alla kalenderår innehåller oavlönad barnavårdstid.

Enligt undantagsregeln betraktas såsom pensionslönen genomsnittliga förtjänst som motsvarar arbetstagarens stabiliserade förtjänstnivå innan arbetsförhållandet upphörde.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Denna genomsnittliga förtjänst skall normalt fastställas på basis av förtjänsterna under arbetsförhållandets fyra sista kalenderår. Pensionslönen fastställs då schematiskt enligt 1 momentet så att man vid beräkningen av månadsförtjänstnivån i divisorerna inte tar med oavlönade barnavårdsdagar enligt 7 § 3 mom. APL. Andra oavlönade tider såsom studieledighet eller permittering dras inte av.

I lagen är inte noggrant stadgat om hur pensionslönen enligt undantagsstadgandet fastställs. Den tidigare nämnda anvisningen är införd i motiveringarna för lagtexten. Med detta schematiska räknesätt närmar man sig normalförfarandet enligt 7 § 1 mom. APL, till vilket man med stadgandet i 3 momentet i övrigt också har strävat till.

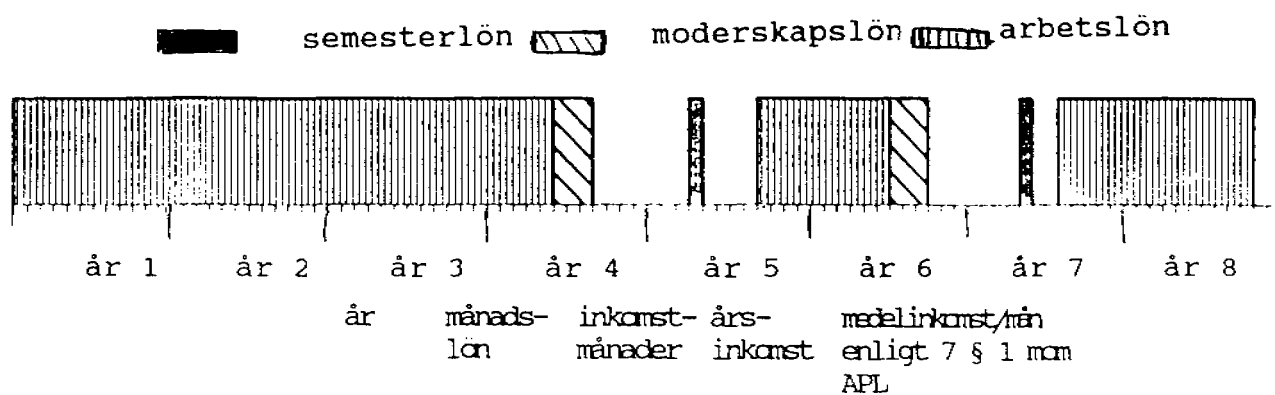
Om exempelvis pensionslönen fastställs på basis av de fyra sista kalenderåren, innehåller divisorn då medelmånadsförtjänsten för dessa kalenderår uträknas, inte några oavlönade barnavårdsdagar. De två kalenderår under vilka de med index justerade månadsmedelförtjänsterna är störst respektive minst lämnas bort. Inkomsterna under de återstående åren sammanslås och divideras med antalet dagar som APL-arbetsförhållandet har pågått. I divisorn ingår inte nu heller oavlönade barnavårdsdagar.

Också i dessa fall anställs alltid jämförelse med pensionslönen som fastställts enligt 7 § 1 mom. APL.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 8

Då pensionslönen beräknas enligt huvudregeln i 3 momentet beaktas åren 1, 2, 3 och 8. Åren som valts enligt regeln "de två mellersta" är år 2 och 3. Eftersom ingetdera av dessa år ingår i arbetsförhållandets fyra sista år, kan huvudregeln enligt 3 momentet inte tillämpas.

Då undantagsregeln tillämpas beaktas åren 5, 6, 7 och 8 vid uträkningen av pensionslönen. Enligt regeln "de två mellersta" väljs då år 6 och 7.

$$90\,900 + 62\,400$$

$$30 \times \frac{\text{-----}}{450} = 10\,220 \text{ mk/mån}$$

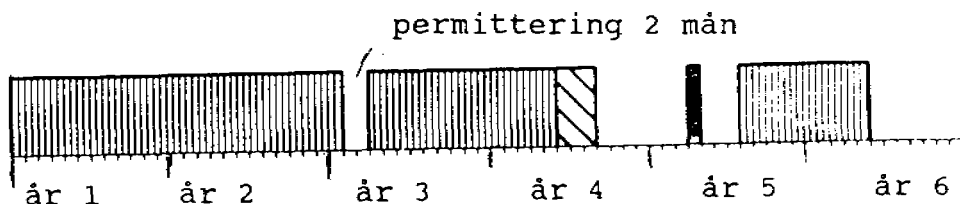
Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. APL är 6 387 (åren 5 och 7 har beaktats). Pensionslönen enligt 3 momentet är högre.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 9

semsterlön   moderskapslön   arbetslön

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
1	9 100	12	109 200	9 100
2	9 400	12	112 800	9 400
3 *	9 700	10	97 000	8 083
4	10 100	8	80 800	6 733
5	10 400	6	62 400	5 200
6	10 700	5	53 500	10 700

* i detta år ingår 2 mån permittering

Enligt huvudregeln i 3 momentet beaktas åren 1, 2, 3 och 6 vid bestämmandet av pensionslönen. Enligt regeln "de två mellersta" väljs åren 1 och 2, av vilka ingetdera ingår i anställningens fyra sista år. Sålunda uträknas pensionslönen enligt undantagsregeln i 3 momentet så att barnavårdsdagarna utan lön lämnas bort. Av de fyra sista åren är det två mellersta åren 4 och 5. (se sid 12, andra stycket hur medelförtjänsten enligt undantagsregeln i 3 momentet bestäms.)

$$80\ 800 + 62\ 400$$

$$30 \times \frac{\text{-----}}{420} = 10\ 229 \text{ mk/mån}$$

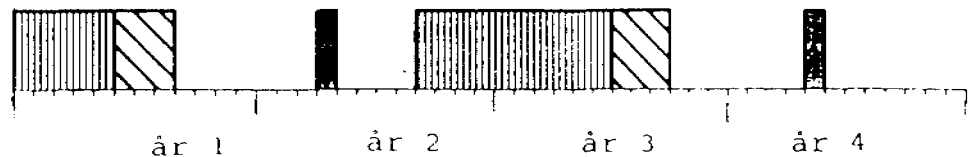
Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. är 7 408 mk/mån (åren 3 och 4). Pensionslönen enligt 3 momentet är högre.

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Exempel 10

 semesterlön   moderskapslön   arbetslön

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
----	----------------	---------------------	-----------------	---

1	9 700	8	77 600	6 467
2	10 100	5	50 500	4 208
3	10 400	9	93 600	7 800
4	10 700	1	10 700	2 140 (5 mån)

Eftersom det i arbetsförhållandets alla kalenderår ingår oavlönade barnavårdsdagar, fastställs pensionslönen enligt undantagsregeln i 3 momentet. Pensionslönen uträknas på basis av arbetsförhållandets fyra sista kalenderår enligt regeln "de två mellersta åren" så, att i divisorerna inte ingår oavlönade barnavårdsdagar. År 2 och 3 väljs.

$$50\,500 + 93\,600$$

$$30 \times \frac{\text{-----}}{420} = 10\,293 \text{ mk/mån}$$

Pensionslönen enligt 7 § 1 momentet är 5 337 mk/man (åren 1 och 2 har beaktats). Pensionslönen är större enligt 3 momentet.

Fastän arbetstagarens medelinkomst under tjänstgöringstiden i allmänhet fastställs på tidigare nämnda sätt schematiskt, kommer man i vissa fall att vara tvungen att avvika från denna räkneregeln närmast av praktisk skäl. Om man inte får reda på exakta antalet oavlönade barnavårdsdagar till exempel då arbetsgivaren har gått i konkurs, kan den i undantagsregeln avsedda pensionslönen fastställas också på annat sätt än genom att dra av dessa tider. Härvid kan man använda t.ex. arbetstagarens regelbunda månadslön under tiden före det arbetsförhållandet upphörde. Denna lönenivå i

Juridiska avdelningen

29.11.1990

närheten av tidpunkten då arbetsförhållandet upphör, motsvarar i allmänhet arbetsförhållandets normala förtjänstnivå.

I praktiken kan det även framgå enskilda fall, i vilka det schematiska räknesättet med tillämpningen av undantagsregeln inte leder till ett sådant slutresultat som avsetts i 3 momentet. Ordalydelsen i lagtexten gör det möjligt att också i dessa fall använda prövning för att finna en pensionslön enligt rätt nivå.

Man skall dock observera, att orsakerna till ett avvikande från den schematiska räkneregeln inte får vara andra än de i 7 § 3 mom. APL avsedda barnavårdstiderna. Om pensionslönen blir lägre än den stabila lönenivån i arbetsförhållandet för att det i de sista åren vid sidan av barnavårstider ingår exempelvis permittering, skall förutsättningarna för tillämpningen av 7 § 2 mom. APL utredas.

5

FASTSTÄLLANDET AV PENSIONSLÖNEN VID PENSIONS FALL

Vid ett pensionsfall är det möjligt att förutom 7 § 3 mom. APL tillämpa också några andra stadganden, med vilka man strävar till att få arbetstagarens pensionsskydd att motsvara hans stabila förtjänstnivå. I lagen har uttryckligen konstaterats, att pensionslönen bestäms i enlighet med stadgandet i 7 § 2 mom. APL om justering av pensionslönen enligt prövning i stället för med tillämpningen av 3 momentet, om den så beräknad är större.

Om ett APL-arbetsförhållande till följd av oavlönad barnavårdstid som har pågått längre än ett år har avbrutits så, att den senaste APL-perioden före pensionsfallet är kortare än sex månader, uträknas lönen för den återstående tiden såsom utjämningslön (cirkulär A 14/89). En förutsättning är förstås, att det tidigare APL-arbetsförhållandet faller inom kontrollperioden som fastställts i bestämmelserna om utjämningslön. Detta förfarande utjämnar till exempel den sänkande effekt partiell vårdledighet har på arbetstagarens pensionsskydd.

5.1

Tillämpning av 7 § 2 mom. APL

7 § 2 mom. APL kan endast tillämpas i samband med pensionsfall, eftersom en förutsättning för justering enligt prövning är att nedgången i förtjänstnivån har en betydande inverkar på arbetstagarens pensionsskydd.

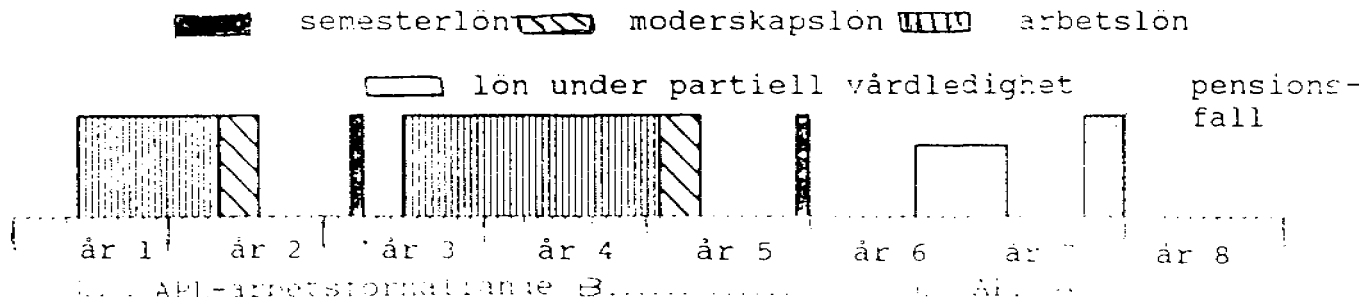
Juridiska avdelningen

29.11.1990

I vissa situationer blir pensionslönen också uträknad enligt det nya stadgandet klart lägre än den stabiliserade förtjänstnivån. Om det till exempel i åren som beaktas vid fastställandet av pensionslönen ingår sådan oavlönad tid, som det nya 3 momentet inte avser, kan förutsättningarna för tillämpningen av justering av pensionslönen enligt provning uppfyllas. Förtjänsterna kan ha sjunkit till följd av partiell vårdledighet, studieleidighet, permittering eller sjukledighet före moderskapsledigheten.

Då man utreder om tillämpningen av 7 § 2 mom. APL har en betydande inverkan på arbetstagarens pensionsskydd är jämförelsegrunden, såsom tidigare, pensionslönen för detta arbetsförhållands del uträknad enligt 7 § 1 mom. APL. Om pensionen för något annat arbetsförhållande har räknats ut med tillämpning av 3 momentet, beaktas den naturligtvis också i jämförelsen uträknad enligt detta moment.

Exempel 11

X:s arbetsförhållande har i arbetsrättslig mening pågått utan avbrott, men eftersom hon efter den andra moderskapsledigheten har haft oavlönad barnvårdstid längre än ett år utan avbrott, har APL-arbetsförhållandet (B) avbrutits i slutet av det femte kalenderåret i samband med att årssemestern har upphört. Ett nytt APL-arbetsförhållande (A) har inletts med partiell vårdledighet (7 mån) och sedan fortsatt i form av vårdledighet (6 mån). Efter detta har X varit i heldagsarbete under 3 månaders tid. Arbetsförhållandet har upphört till följd av pensionsfall.

Pensionslönen för arbetsförhållandet B är 9 400 mk/mån uträknad enligt huvudregel i 3 momentet.

$$55 \times 9\,400$$

$$\text{pensionen} \text{ ----- } = 646 \text{ mk/mån}$$

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Förvärvsuppgifter för arbetsförhållandet A

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
6 (1)	8 320	4	33 280	8 320 (part.)
7 (2)	8 320			vårdl)
	10 700	6 (3+3)	57 060	4 755 "

X hade inte några oavlönade barnavårdsdagar under det år arbetsförhållandet började, så länge arbetsförhållandet A har pågått. Pensionslönen räknas ut enligt huvudregeln i 3 momentet. Året då arbetsförhållandet upphörde beaktas inte, eftersom året innehåller oavlönade barnavårdsdagar. Pensionslönen är det månatliga medelbeloppet av förvärvsinkomsten under det år då arbetsförhållandet började eller i detta fall månadslönen 8 320 mk/mån

Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. APL är 5 646 mk/mån.

$$\text{pensionen } \frac{376 \times 8\,320}{800} = 3\,910 \text{ mk/mån}$$

(I den till pensionsberättigande tiden ingår återstående tid 360 mån).

Pensionen för APL-arbetsförhållandena B och A är uträknad enligt 3 momentet:

$$646 + 3\,910 = 4\,556 \text{ mk/mån}$$

Under den tid APL-arbetsförhållandet A pågick hade X tagit ut partiell vårdledighet, vilket har sänkt hennes inkomster. Lönen för den återstående tiden bestäms dock på basis av detta arbetsförhållandet. För att lönegrunden skall kunna justeras enligt prövning med stöd av 7 § 2 mom. APL, skall den klart avvika från X:s stabiliserade förtjänstnivå i samma arbetsförhållande.

Eftersom den partiella vårdledigheten i lagen har begränsats till bestämda tillfälliga perioder, återspeglar inkomsterna under den partiella vårdledigheten normalt inte arbetstagarens stabiliserade

Juridiska avdelningen

29.11.1990

inkomstnivå. Lönen i heltidsarbetet motsvarade den lön hon skulle ha haft fram till pensionsåldern, om pensionsfallet inte hade inträffat.

I detta fall hade X:s arbetsrättsliga arbetsförhållande till samma arbetsgivare pågått i många år. De tidigare förtjänsterna i detta arbetsförhållande har legat på samma nivå som lönen i heldagsarbetet efter den partiella vårdledigheten.

Lönen i heldagsarbete med andra ord 10 700 mark kan anses utgöra både den stabiliserade förtjänstnivå och pensionslönen för arbetsförhållandet A.

Den totala pensionen är då 7 § 2 mom. APL tillämpas:

Pensionen för arbetsförhållandet B utgör 646 mk/mån

Pensionen för arbetsförhållandet A:

$$\text{pensionen} \frac{376 \times 10\,700}{800} = 5\,029 \text{ mk/mån}$$

Då 7 § 2 mom. APL tillämpas är pensionen inalles:

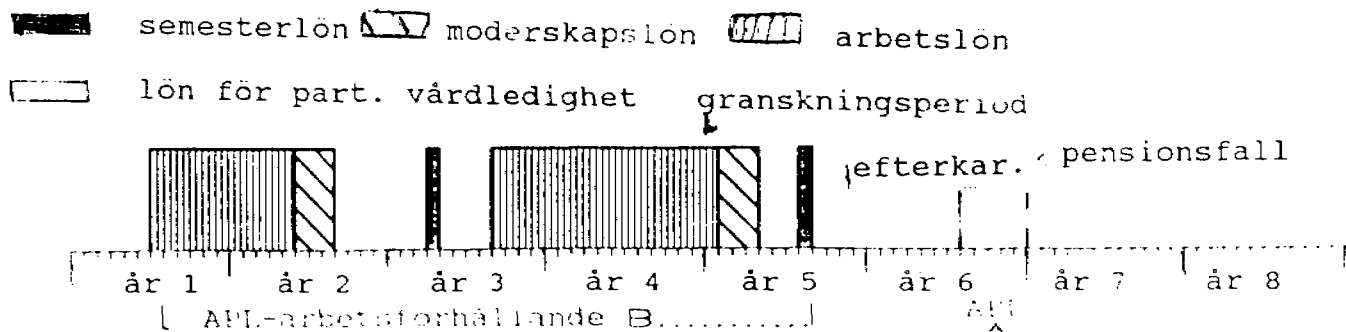
$$646 + 5\,029 = 5\,675 \text{ mk.}$$

5.2

Uträkning av utjämningslön

Då utjämningslönen uträknas utgår man från pensionslönen uträknad enligt 7 § 1 mom. APL. Eftersom man alltid utgår från lönen enligt 7 § 3 mom. APL i stället för lönen enligt 1 momentet om den förstnämnda är större, utgår man från den i stället för från pensionslönen enligt 1 momentet också då utjämningslönen räknas ut.

Exempel 12

Juridiska avdelningen

29.11.1990

Arbetsförhållandet B:

år	månads- lön	inkomst- månader	års- inkomst	medelinkomst/mån enligt 7 § 1 mom APL
----	----------------	---------------------	-----------------	---

1	9 100	6	54 600	9 100
2	9 400	8	75 200	6 250
3	9 700	5	48 500	4 042
4	10 100	12	121 200	10 100
5	10 400	5	52 000	6 500

Pensionslönen för arbetsförhållandet B uträknas enligt huvudregeln i 3 momentet. Pensionslönen uträknas på basis av åren 1 och 4, eftersom dessa år inte innehåller oavlönade barnavårdstider.

$$54\ 600 \times 121\ 200$$

$$30 \times \frac{\text{-----}}{540} = 9\ 767 \text{ mk/mån}$$

Pensionslönen enligt 7 § 1 mom. APL är 6 360 mk/mån. Pensionslönen enligt 3 momentet är större.

Arbetsförhållandet A:s forvarvsinkomsuppgifter:

år	månads- inkomst	inkomst- månader	årsinkomst mk
6 (1)	8 320	5	41 600 (part.vårdl.)

Pensionslönen för arbetsförhållandet A är 8 320 mk/mån.

Justeringslönen:

Arbetsförhållandet A	5	8 320	=	41 600
Arbetsförhållandet B	7	9 767	=	68 369
	12			109 969

$$\text{Utjämningslönen} = \frac{109\ 969}{12} = 9\ 164 \text{ mk/mån}$$

Juridiska avdelningen

29.11.1990

6

UTREDNING AV OAVLÖNADE BARNAVÅRDSTIDERNÄ

6.1

Uppgifter av arbetsgivaren

Pensionsanstalten får regelmässigt uppgifter om oavlönade barnavårdstider av arbetsgivaren. I samband med APL-årsanmälan eller anmälan om att ett APL-arbetsförhållande har upphört skall arbetsgivaren uppgge, om arbetstagaren har haft i 7 § 3 mom. APL avsedd oavlönad ledighet under det år anmälan gäller.

En anteckning om att det under året har hållits oavlönad barnavårdstid är tillräcklig. Vid tillämpningen av huvudregeln enligt 3 momentet behövs i allmänhet inte noggranna datum och dessutom inverkar oavlönade barnavårdstider som, ingår i andra år än de år som beaktas vid bestämmande av pensionsgrunden, inte på uträkningen av pensionslönen.

Då pensionslönen skall fastställas enligt undantagsregeln i 3 momentet, frågas närmare uppgifter särskilt av arbetsgivaren.

År 1990 är det första år för vilket arbetsgivaren täckande skall anmäla barnavårdsledigheter. Barnavårdstider år 1990 eller senare skall pensionsanstalterna beakta vid bestämmandet av pensionslönen på basis av uppgifter de erhållit av arbetsgivarna utan att arbetstagaren särskilt yrkar på det.

Då pensionsanstalter ger anmälningsinstruktioner till arbetsgivaren, skall det poängteras att det uttryckligen är frågan om oavlönad moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet, och inte perioder utan lön på grund av något annat skal.

6.2

Barnavårdstid före 1.1.1990

Enligt ikraftträdelsestadgandet skall på arbetstagarens yrkande också oavlönad moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som tagit ut under tiden 1.1.1981-31.12.1989 beaktas. Om rätten till föräldraledighet och vårdledighet är stadgat i lagen från och med 1.2.1985.

Om uppgifter om barnavårdsledighet inte mera är tillgängliga hos arbetsgivaren, skall arbetstagaren till stöd för sitt yrkande uppvisa en tillräcklig utredning. Som utredning över oavlönad tid räcker Folkpensionsanstaltens intyg över utbetald moderskaps- eller föräldrapenning, ifall den inte står i

Juridiska avdelningen

29.11.1990

konflikt med löneuppgifterna som erhållits om arbetsförhållandet. Om föräldrapenningen utbetalas enligt minimibeloppet kan det vara ett tecken på, att förmånslåtaren har förvärvsarbetat medan dagpenningen har utbetalats.

Pensionsanstalten har inte samma skyldighet beträffande retroaktiv tid som för tid efter det lagen trätt i kraft. Pensionsanstalten skall dock självständigt utreda om förutsättningarna för tillämpningen av 3 momentet föreligger, ifall det ser ut att finnas skäl till det. Till exempel kan det då förvärvsinkomsterna utreds framgå att oavlönade barnavårdstider tagits ut.

Om pensionsanstalten redan tidigare har registrerat uppgifter som den erhållit om oavlönad barnavårdstid, kan den naturligtvis utnyttja dessa uppgifter för tillämpningen av 7 § 3 mom. APL. Sålunda kan förfaras också om arbetstagaren inte själv särskilt har kunnat yrka på att dessa tider skall beaktas.

7

OAVLÖNAD BARNAVÅRDSTID OCH BESTÄMMANDET AV PENSIONSLÖNEN ENLIGT KOPL

Enligt 5 § 2 mom. KoPL tillämpas stadgandena i 7 § APL på motsvarande sätt då man fastställer pensionslönen för återstående tid. Formellt gäller 7 § 3 mom. APL till denna del också arbetsförhållanden som omfattas av KoPL.

KoPL-arbetsförhållandena är i praktiken ofta kortvariga; till exempel ett en kvalls uppträdande. Också som längst pågår KoPL-arbetsförhållanden under en kortare tid än ett år (1 § 2 mom. KoPL). Av detta följer att 7 § 3 mom APL i allmänhet inte tillämpas på dem, eftersom det förutsätts att arbetstagaren efter arbetsförhållandet tar ut sådan ledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal. Också det faktum att det i lagpropositionens motiveringar inte är nämnt, att ändringen även kommer att gälla arbetsförhållanden enligt KoPL tyder på detta. Inte heller verkställigheten är för KoPL:s del möjlig att genomföra på det sätt som avses i motiveringarna eller med stöd av arbetsgivarnas anmälningar.

Det är dock i enskilda fall möjligt att arbetstagaren under åren före pensionsfallet har haft längre KoPL-arbetsförhållanden, i vilka det har ingått oavlönad barnavårdstid enligt 7 § 3 mom. APL. Då stadgandet i 7 § 3 mom. APL kommer att tillämpas i dessa fall, kan de fyra sista kalenderåren som föregår pensionsfallet behandlas som om det gällde ett enhetligt arbetsförhållande. Sådär förfar man

Juridiska avdelningen

29.11.1990

- ju för resten också då lönen för den återstående tiden uträknas enligt 5 § 2 mom. KoPL.

Den återstående KoPL-lönen uträknas, då huvudregeln enligt 7 § 3 mom. APL tillämpas, på basis av förtjänsterna under de fyra sensaste åren så, att ett sådant år under vilket arbetstagaren har haft sådan oavlönad barnavårdstid som avses i lagen, lämnas bort. Efter det uträknas lönen för den återstående tiden normalt enligt räknereglerna i KoPL. Om förtjänsterna under året som innehåller oavlönad barnavårdstid har överskridit gränobeloppet enligt KoPL, avbryter detta år inte det enhetliga KoPL-arbetsförhållandet som den återstående lönen grundar sig på till motsats till ett sådant år under vilket förtjänsterna inte har uppgått till KoPL-gränobeloppet. Året i vilket oavlönad barnavårdstid ingår lämnas bort endast om beaktandet av detta år sänker pensionsbeloppet.

Om det ingår oavlönade barnavårdstider i alla fyra sista kalenderår, tillämpas undantagsregeln enligt 7 § 3 mom. APL. Då kalenderårens genomsnittliga månadsförtjänstgrund uträknas tas sådana oavlönade barnavårdstider som avses i 3 momentet inte med i divisorerna.

Beaktande av oavlönade barnavårdstid vid bestämmandet av KoPL-pensionslön grundar sig i praktiken långt på arbetstagarens anmälan och på erhållen utredning. Åretstagaren redovisar månatligen KoPL-premierna också för arbetsförhållanden som har pågått en längre tid, och dessa redovisningar innehåller inte sådana uppgifter som erfordras för tillämpning av 3 momentet. Nasta gång pensionsansökningsblanketten förnyas kommer den att innehålla en punkt var arbetstagaren kan uppge oavlönad barnavårdstid.

8

PENSIONSBSLUTET

Om pensionslönen för ett arbetsförhållandet har fastställts med tillämpning av 3 momentet, skall detta framgå av beslutet. Grunderna för uträkningen av pensionslönen kan redovisas med ett särskilt följebrev till beslutet.

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 7 § lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61), sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 30 december 1965, den 15 december 1978, den 5 augusti 1986 samt den 11 november och den 29 december 1988 (707/65, 980/78, 603/86 samt 922 och 1323/88) ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—6 mom. blir 4—7 mom., samt till lagen en ny 10 a § som följer:

7 §

Om det i de kalenderår som avses i 1 mom. ingår sådan oavlönad moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 1 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste sådana kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid dock ingår i arbetsförhållandets alla kalenderår eller om inget av de kalenderår som valts ingår i arbetsförhållandets fyra sista kalenderår, anses som pensionsgrundande lön medeltalet av den förtjänst som har erhållits i arbetsförhållandet och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. Den pensionsgrundande lönen bestäms dock i enlighet med förutsättningarna i 1 eller 2 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

10 a §

Pensionsanstalten skall på arbetstagarens yrkande itreda riktigheten hos de uppgifter om arbetsförhållandet som inverkar på hans pensionsrätt och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov förete sådan utredning och grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört för över tio år sedan, skall arbetstagaren presentera tillräcklig utredning till stöd för sitt krav.

Om utredningen över arbetsförhållandet gäller ett ärende som pensionsskyddscentralen enligt av 1 § 5 mom. skall avgöra, meddelar pensionsskyddscentralen ett sådant beslut som avses i 1 mom.

I ett beslut som avses i denna paragraf får ändring sökas så som stadgas i 21 §.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Lagens 7 § 3 mom. tillämpas på ett arbetsförhållande som har upphört efter ikraftträdandet. Vid tillämpningen av lagen beaktas sådan oavlönad moderskaps- eller föräldraledighet samt vårdledighet som har pålits under år 1990. På arbetstagarens yrkande beaktas även oavlönad moderskaps- eller föräldraledighet samt vårdledighet som har pålits mellan den 1 januari 1981 och den 31 december 1989. Arbetstagaren skall till stöd för sitt yrkande förete sådan utredning som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas.

Tidsfristen i lagens 10 a § 1 mom. tillämpas inte på ett sådant yrkande på utredning av uppgifter om ett arbetsförhållande som blivit anhängigt innan sex månader har förlopt från det arbetstagaren första gången sedan lagen trätt i kraft har fått ett utdrag ur pensionsskyddscentralens register över arbetsförhållandet. Nämnda tidsfrist kan dock alltid tillämpas, om yrkandet på utredning av uppgifter om ett arbetsförhållande blir anhängigt sedan mer än tio år förflutit från ikraftträdandet.

34 § lagen om arbetsavtal (tillägget om särskild moderskapsledighet träder i kraft 1.7.1991)

- Särskild moderskapsledighet, moderkaps-, faderskaps- och föräldraledighet samt vårdledighet. Arbetsgivaren har på grund av av havendskap och barnsbörd eller vård av barn rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet för den tid till vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning som tillkommer arbetstagaren enligt sjukförsäkringslagen anses hänföra sig eller, om arbetstagaren inte har rätt till nämnda förmån, för den tid till vilken denna förmån skulle hänföra sig om arbetstagaren vore berättigad därtill. Dessutom har arbetstagare rätt att på grund av vård av barnet få vårdledighet till dess barnet har fyllt tre år. En förutsättning för vårdledigheten är dock att den andra föräldern inte samtidigt utnyttjar rätten till vårdledighet.

En arbetstagare som är havande har rätt att få den tid för vilken hon har rätt till särskild moderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen som särskild moderskapsledighet.

Avtal enligt vilket arbetstagare helt eller delvis avstår från sin rätt till moderskapsledighet är ogiltigt. Med arbetsgivarens samtycke kan arbetstagaren likväl under de första sex veckorna efter nedkomsten utföra sådant arbete som inte kan anses vara farligt för henne eller det väntade barnet, dock endast synnerligen lätt arbete i fråga om jordbruks- eller hushållsarbete samt arbete som utförs i arbetstagarens hem. Såväl arbetsgivaren som arbetstagaren har rätt att när som helst avbryta arbete som utförs under moderskapsledigheten.

BILAGA 1

Arbetstagarens rätt till ledighet till följd av graviditet och födelse (34 och 34 d §§ lagen om arbetsavtal)

	Längd	Anmärkningar	barnavårdstid enligt 7 § 3 mom. APL
särskild moderskapsledighet	graviditetstid före moderskapspenningssperiod under vissa förutsättningar	- i kraft 1.7.1991 - gäller personer som utför riskfyllt arbete	X
moderskapsledighet	105 vardagar	börjar tidigast 50 och senast 30 dagar före barnets födelse	X
faderskapsledighet	- 6-12 vardagar i samband med barnets födelse - 6 vardagar särskilt		
föräldraledighet	- 170 dagar (efter moderskapsledigheten) - förlängs med 60 vardagar om det samtidigt föds mera än ett barn	Från dagarna dras faderskapsdagar som fadern tagit ut i samband med barnets födelse av	X
föräldraledighet för adoptivföräldrar	Högst 246 vardagar från barnets födelse dock minst 100 dagar	barnet som adopteras skall vara yngre än 6 år	X
färdledighet	till det att barnet fyllt 3 år	- kan tas ut i två perioder den ena när barnet är yngre än 2 år och den andra när barnet har fyllt 2 år - vardera föräldern särskilt kan tas ut i två perioder (inalles 4 perioder)	X
partiell vårdledighet	högst 2 timmar per dag till slutet av det år när barnet börjar grundskolan		